

การถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะปฏิบัติการ และความเชี่ยวชาญ
แก่นบุคลากร วิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยอาชีวศึกษา

กิจกรรมที่ 1 หลักสูตร ใส่ลายป้ายสี

โดย

อาจารย์ประพาพรรณ ชีรมงคล

อาจารย์อชชา หัตยานานนท์

อาจารย์ไตรถิกา พิณิชเดช

อาจารย์ณัฐชยา เปี้ยแก้ว

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การออกแบบลวดลายผ้า “ใส่ลาย ป้ายสี”

สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย และ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ประเภทของสีที่นิยมใช้สำหรับการเพ้นท์ผ้า

1. สีเพ้นท์ผ้า

1.1. สีเพ้นท์ผ้า ที่นิยมใช้ คือ สีไดลอน หรือเอสที ช่วยคงความนุ่มของผ้า ไม่ทำให้ผ้าแข็งกระด้าง มีทั้งสีโปร่งแสง สีสะท้อนแสง สีโลหะ สีมุก และสีทึบแสง ซึ่งสีทุกสีสามารถผสมกันได้ การเพ้นท์เหมาะกับผ้าสีขาวที่จะนำมาเพ้นท์มากที่สุด สำหรับสีโลหะ และสีทึบแสง สามารถใช้ได้กับผ้าสีเข้มโดยไม่ต้องรองพื้นผสมมีเดียมสร้างเฉดสี Shade Creator เมื่อต้องการให้สีจางลงแต่ไม่ลดคุณสมบัติความคงทนของสี หากต้องการให้สีมีลักษณะเหลวขึ้น ควรใช้การผสมน้ำเปล่าเล็กน้อย

1.2. สีเพ้นท์ผ้า 3D เป็นสีสูตรน้ำที่ไม่มีสารพิษ (Non-toxic) ให้สีสด สีติดทนนาน ทนต่อการซักล้าง มีให้เลือกทั้ง สีกากเพชร สีมันเงา และสีมุก ไม่ต้องรีดเพื่อฟیکซ์สี แต่ต้องทิ้งไว้ 3 วัน เพื่อให้สีแห้งสนิท จากนั้นนำไปซักด้วยมือ หรือซักด้วยเครื่องซักผ้า ที่อุณหภูมิ 30°C และรีดผ้าด้านหลังภาพ หากใช้ร่วมกับสีเพ้นท์ผ้าชนิดอื่น ควรมีการ Fix สีก่อนจึงจะลงสีเพ้นท์ผ้า 3D ได้

1.3. สีอะครีลิค นิยมใช้ในการเพ้นท์เสื้อยืด จำเป็นต้องมีการผสมมีเดียมเพื่อช่วยยึดสีให้ติดกับผ้า และไม่ทำให้ผ้าแข็งกระด้างจนเกินไป

2. สีชอล์กเขียนผ้า มีส่วนผสมของขี้ผึ้งและน้ำมันช่วยทำให้แท่งสีอ่อนนุ่ม

3. ปากกาเพ้นท์ผ้า ใช้งานได้ง่าย และเหมาะกับการวาดลงผ้าที่ต้องการความละเอียด

เทคนิคในการเพ้นท์ผ้า

1. การปาดสี อาจจะใช้เกรียง หัวแปรงที่มีความแข็ง กระดาษแข็ง นิ้วมือ หรือวัสดุอื่นๆ ตามลวดลายหรือพื้นผิวที่ต้องการ

2. การกด / การพิมพ์ ด้วยตัวปั๊ม ยางลบ หรือหัวแปรงรูปแบบต่างๆ นิ้วมือ ฯลฯ

3. การเกลี่ยสี อาจใช้แปรงหรือนิ้ว ในการเกลี่ยให้สีไล่น้ำหนัก หรือเป็นการผสมสีบนผ้า

4. การเก็บสี ควรใช้กับสีที่มีความเหลว ในขณะที่สียังไม่แห้ง อาจทำโดยการการใช้เกลือ หรือน้ำตาล โรยลงบนสีชั้นๆ ที่ระบายไว้แล้วเพื่อให้เกิดลาย

5. การกันสี การกันสีด้วยเทียนมักจะใช้กับการทำผ้าบาติก หากเป็นผ้าที่มีความหนา หรือสีที่ใช้ไม่ได้มีการซึมลงผ้ามากนัก สามารถใช้เทปติดเพื่อกันสีได้

วัสดุอุปกรณ์ที่ควรมีในการเพ้นท์ผ้า

1. สีเพ้นท์ สีเขียนผ้าชนิดต่างๆ
2. อุปกรณ์สำหรับเพ้นท์ เช่น พู่กัน / พู่กันแบบหลอดใส่สี / กรวยบีบสี / ฟองน้ำ ฯลฯ
3. ผ้าที่ใช้ในการเพ้นท์ หรือสร้างลวดลาย
4. วัสดุสำหรับพิมพ์ผ้า เช่น กระดาษแข็ง ยางลบ แผ่นพลาสติก ลูกกลิ้งพิมพ์ลาย หรือตัวปั๊มสำเร็จรูป
5. ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ ผ้าสำหรับทำความสะอาดพื้นที่ปฏิบัติงาน
6. กระดาษรองผ้า ใช้สำหรับรองกันสีซึม
7. กระดาษไข กระดาษสร้างแบบเนือบาง หรือผ้าซับสี ใช้ในการรีดกันสีหลุด

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเพ้นท์ผ้า

1. ผ้าที่ดีที่สุดสำหรับการเพ้นท์คือผ้าฝ้ายสีขาว 100% ที่มีการทอแน่นๆ ผ้าสีขาวออฟไวท์หรือสีครีม จะทำให้สีหมองลงเล็กน้อย ผ้าเรยอน หรือผ้าไหม ก็สามารถใช้แทนได้ ควรทดลองด้วยการตัดผ้าชนิดนั้นๆ เป็นสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก เพื่อป้ายดูตัวอย่างสี
2. ความสดของเนื้อสีขึ้นกับความโปร่งของผ้า ถ้าเป็นผ้าที่มีการทอหลวมๆ สีจะซึมผ่านได้ไว และอาจจะซึมผ่านก่อนที่สีจะเกาะติดกับผ้า ดังนั้น ความเข้มของสีขึ้นกับความละเอียดในการทอ
3. ควรมีการเตรียมผ้าที่จะใช้ในการเพ้นท์ให้เรียบร้อย ทำความสะอาดผ้าเพื่อเอาแป้ง สารเคมีอื่นๆ หรือสิ่งที่จะลดการติดสีของผ้าออกก่อน และอย่าใช้น้ำยาปรับผ้านุ่ม เมื่อผ้าแห้งแล้วรีดผ้าให้เรียบ
4. การเพ้นท์บางชนิด หรือบางเทคนิคอาจจะต้องทำให้ผ้าเปียกน้ำก่อน เช่น การวาดบาติก
5. การพิมพ์ผ้าเหมาะกับผ้าที่มีความนุ่ม พู เช่น ผ้าขนหนู ผ้าวูล
6. การเพ้นท์แบบฟอกสีด้วยน้ำยาฟอกขาว เหมาะกับการเพ้นท์ลงบนผ้าที่มีการย้อมสีมาแล้ว หรือผ้าที่มีสีเข้ม โดยใช้แปรงราคาถูก และสวมถุงมือทุกครั้ง ล้างออกเมื่อได้ความชัดของลวดลายตามที่ต้องการ

7. ใช้หนังสือพิมพ์ กระดาษแข็ง หรือแผ่นพลาสติก รองใต้ผ้าที่เพ้นท์เพื่อกันสีซึมผ่านด้านหลังผ้า
8. การรักษาความสดของสี ขึ้นกับสีที่ใช้ในการเพ้นท์ ซึ่งสามารถอ่านจากคู่มือการใช้สีชนิดนั้นๆ ได้

วิธีการเพ้นท์ลวดลายลงผ้า

อุปกรณ์

1. ผ้าสีอ่อน เสื้อยืดสีขาว
2. สีเพ้นท์ผ้า หรือสีเขียนผ้า
3. กระดาษแข็ง กรรไกร ดินสอ
4. กระดาษไข หรือกระดาษสร้างแบบ
5. ภาพต้นแบบ หรือภาพตัวอย่างที่ชอบ
6. เตารีด และผ้ารองรีด

วิธีวาดลายลงผ้า

1. วางผ้า รูดผ้าให้เรียบ
2. สอดกระดาษรองไว้ใต้ผ้าในตำแหน่งที่จะวาดลาย

3. ร่างแบบที่ต้องการลงบนผ้า
4. กำหนดสี กำหนดเทคนิคที่จะใช้ และเตรียมสี หรืออุปกรณ์ที่ต้องการใช้

5. ลงสี ลงรายละเอียดต่างๆ ด้วยสีสำหรับเขียนผ้า สามารถใช้เทคนิคต่างๆ ได้ เช่น การปั๊ม การทำ Stencil การตัดเส้น หรือ ตัดเส้น 3D

6. นำชิ้นงานที่ลงสีสำเร็จแล้วไปทำการกันสีหลุดด้วยการรีด โดยวางกระดาษไข หรือกระดาษสร้างแบบชนิดบางมาวางทับลายที่วาดไว้ และรีดทับจนไม่มีสีเปื้อนติดกระดาษ
7. สามารถนำไปซักได้ตามปกติ ซึ่งสีที่ลงไว้จะลดความสดลงเล็กน้อย
8. สามารถนำไปตกแต่งเพิ่มเติมได้ เช่น เย็บเดินเส้น รีดหมุด รีดเพชร แต่งฟู่ ฯลฯ ตามที่ต้องการ

การใส่สีสับบนผ้าพันคอ Transfer Disperse Dye Scarf

ที่มาของสีดีสเพิร์ส

ในปี ค.ศ.1921 ได้มีการผลิตผ้าจากเส้นใยเซลลูโลสอะซิเตตเพื่อจำหน่ายเป็นครั้งแรก ซึ่งเส้นใยชนิดนี้มีสมบัติไม่ชอบน้ำ (hydrophobic) ต่างจากผ้าที่ได้จากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าไหม หรือ ผ้าขนสัตว์

ที่นิยมใช้กันอยู่ในขณะนั้น เพราะเส้นใยธรรมชาติเป็นเส้นใยที่ชอบน้ำ (hydrophilic) ดังนั้น สีที่จะใช้ย้อมเส้นใยอะซิเตตจึงต้องมีสมบัติที่แตกต่างจากสีที่ใช้ย้อมเส้นใยธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้สีชนิดละลายน้ำได้ เช่น สีไดเร็กต์ สีรีแอคทีฟ สีแอซิด เป็นต้น

สีดีสเพิร์สในทางการค้า

รูปแบบของสีดีสเพิร์สที่มีขายในทางการค้าจะมี 3 แบบหลักๆ คือ

1. แบบผง (powder)
2. แบบเม็ด (grain)
3. แบบของเหลวข้น (paste)

การทำผ้าพันคอ

วัสดุอุปกรณ์

1. พู่กัน
2. สีดีสเพิร์ส (disperse dye)
3. ผ้าพันคอสีพื้น (ผ้าซีฟอง, ผ้าโพลีเอสเตอร์ฯ)
4. กระดาษ A4, กระดาษสร้างแบบ, ลวดลายที่ต้องการ
5. ดินสอ, ยางลบ
6. เตารีด

วิธีทำ

1. การออกแบบลวดลายและการรีดสีดีสเพิร์สลงบนผ้าพันคอ
2. ออกแบบลวดลายที่ต้องการลงบนกระดาษ A4
3. ใส่ฟู่กันวาดรูปโดยสีดีสเพิร์สลงบนกระดาษตามลวดลายที่ต้องการ
4. รอสีที่วาดบนกระดาษแห้ง แล้วนำไปรีดลงบนผ้า
5. คว่ำกระดาษที่วาดรูปแล้วรีดลงบนผ้าให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ โดยใช้ความร้อนปานกลาง
6. พลิกดูลวดลายลงบนผ้า รีดให้ทั่วผืนผ้า

การทำกระเป๋

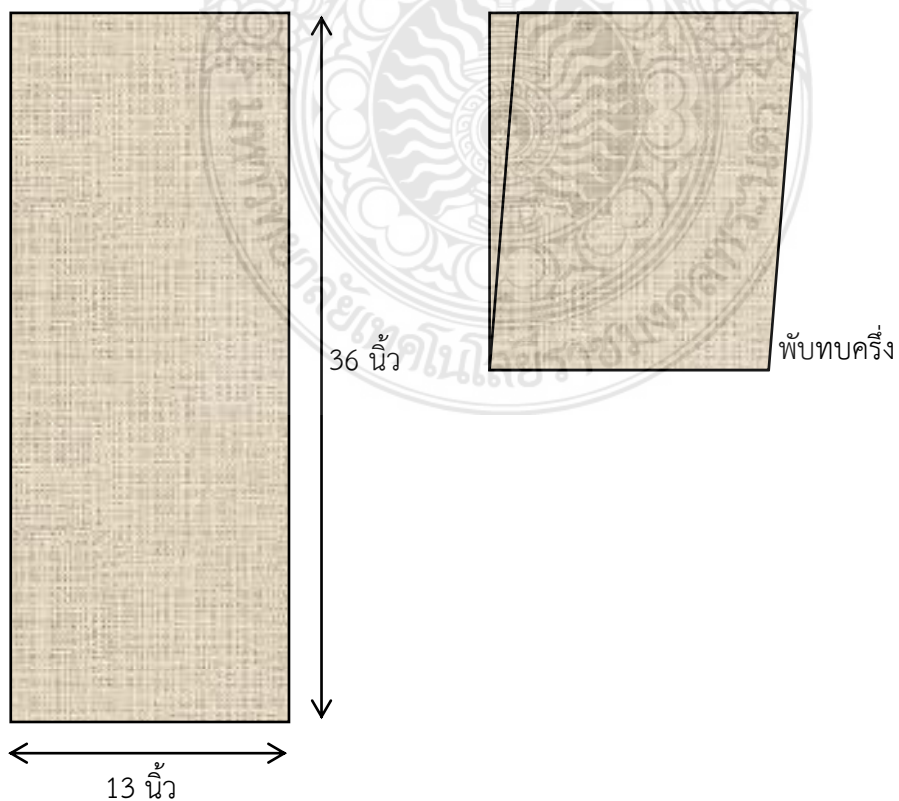
วัสดุ อุปกรณ์

1. ผ้าแคนวาส 1 หลา
2. สายกระเป๋า 1 คู่
3. เข็มหมุด
4. ด้ายเย็บผ้า
5. ด้ายเย็บหนัง
6. เข็มมือสำหรับเย็บหนัง

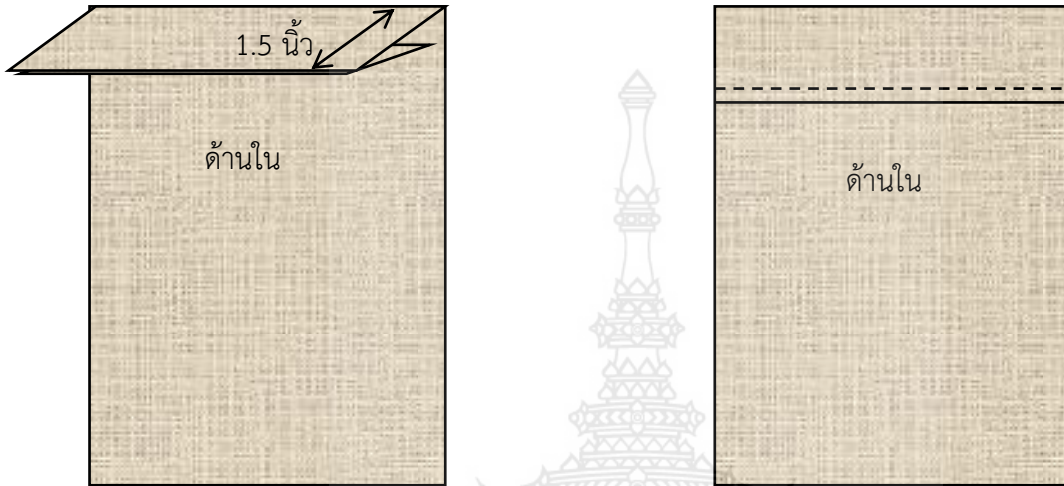

วิธีทำ

1. ตัดผ้าแคนวาส ขนาด 36×13 นิ้ว พับทบครึ่ง

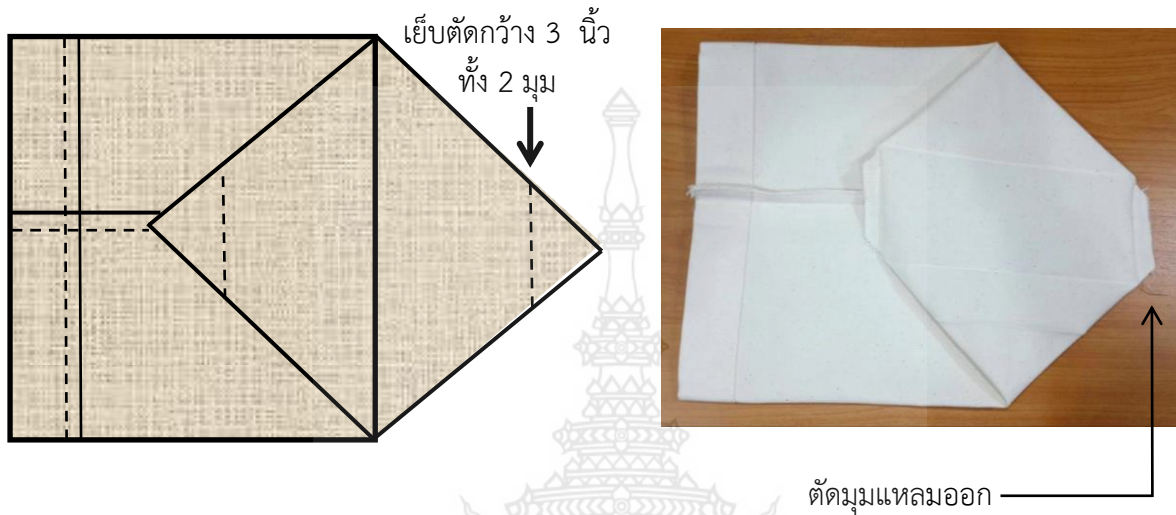
2. วัดปากกระเป๋าลงมา 3 นิ้ว พับปากกระเป๋าด้านบนทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.5 นิ้ว พับทบ 2 ครั้ง
เย็บปากกระเป๋

3. เย็บตะเข็บข้าง กว้างประมาณ 0.5 นิ้ว พันริมตะเข็บ

4. ดึงกันกระเป๋าให้เป็นมุมแหลม เย็บตัดมุม โดยให้กันกระเป๋า กว้างประมาณ 3 นิ้ว

4. กำหนดตำแหน่งสายกระเป๋า โดยวัดออกจากกึ่งกลางปากกระเป๋า ซ้ำงละ 2.5 นิ้ว
เย็บหุกระเป๋าดึงกับตัวกระเป๋า นำกระเป๋าไปตากแห้งตามต้องการ

